

מנה בנתן

שינוי הדף היומי בדון קצרו

לע"נ הגאון רבי יהודה מאיר בן
רבי יעקב שמשון שפירא זיע"א
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 93 פרשת נח תשפ"ב

ביצה מ ראש השנה ב-ז

מסכת ראש השנה

דף ב משנה יש ארבעה ראשי שנים בשנה: בא' ניסן הוא ראש השנה למנין המלכים וכן לרגלים, בא' אלול הוא ראש השנה למעשר בהמה, ולר"א ור"ש בא' בתשרי הוא ר"ה למעשר בהמה. בא' תשרי הוא ראש השנה למנין השנים, ולשנת שמיטה ויובל, ולנטיעה ולירקות, לב"ש, בא' שבט הוא ראש השנה לאילן, ולב"ה, בט"ו בשבט. **גמרא** רב חסדא אומר שר"ה למלכים הוא לענין שטרות, וזה נ"מ לדברי המשנה ששטר חוב מוקדם הוא פסול ומאוחר כשר, ור"ה מגדיר מתי תחילת מנין שנות המלכים.

שנו בברייתא שמלך שהתמנה בכ"ט אדר כשמגיע א' ניסן זה נחשב לו שנה, ואם מינוהו בא' ניסן נגמרה שנה רק בניסן שנה הבאה, **עמוד ב** והחידוש ברישא הוא שניסן הוא ר"ה למלכים ועוד שיום אחד בשנה נחשב שנה, ובסיפא החידוש הוא שאפילו רצו למנותו כבר באדר לא מונים לו בניסן לשנה שניה.

אם מת המלך באדר ומינו תחתיו אחר מונים השנה לשניהם, וכן אם מת בניסן ומינו אחר תחתיו בניסן מונים את השנה לשניהם, ואם מת באדר ומינו אחר תחתיו בניסן מונים את הראשונה לראשון ואת השניה לשני, והחידוש ברישא במלך שמת באדר שמונים שנה לשניהם, והחידוש כשמת בניסן שמונים לשניהם שיום אחד נחשב לשנה גם בתחילת שנה, ובסיפא שמת באדר ומינו תחתיו בניסן החידוש הוא שלמרות שרצו למנותו באדר והוא מלך בן מלך נמנה לו שנתים, קמ"ל שלא מונים לו הראשונה.

ר' יוחנן אומר שמונים למלכים בניסן שכתוב אצל שלמה ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל ממצרים בשנה הרביעית בחודש זיו הוא החודש השני למלוך שלמה על ישראל, ומקיישים מלכות שלמה ליציאת מצרים שמונים מניסן, ויציאת מצרים מונים מניסן ולא מתשרי, שהרי כתוב ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל ממצרים בחדש החמישי באחד לחדש, וכתוב ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחדש דבר משה ואם אב ושבת נחשבים שנת ארבעים א"כ ודאי שלא מתחילים למנות באחד מהחדשים בין אב לשבט, ואין לומר שדברי משה היו בשנת ארבעים להקמת המשכן שלומדים גזירה שוה שנת ארבעים שנת ארבעים, כמו שרב פפא למד לקמן שנת עשרים שנת עשרים לגזירה שוה, ואין לומר שמעשה שבט היה קודם מות אהרן, שהרי משה אומר אחרי הכותו את סיחון, וכשאהרן נפטר סיחון עוד היה קיים,

דף ג שכתוב וישמע הכנעני מלך ערד, והוא שמע שאהרן נפטר והסתלקו ענני כבוד וחשב שניתנה עכשיו רשות להלחם בישראל, ולכן כתוב ויראו בני ישראל כי גוע אהרן, ור' אבהו אומר שאין לקרוא ויראו אלא וייראו מלשון גילוי, כמו שאמר ר"ל שהמילה כי משמשת בארבע אפשרויות: אם, שמא, אלא, שהרי, והיינו שנראו כל העדה שהרי מת אהרן, אך יש לדחות שאצל משה כתוב סיחון ואצל אהרן כתוב כנעני, ויש לומר שהוא סיחון הוא כנען הוא ערד, סיחון שדומה לסייח במדבר כנען היא שם מלכותו, ושמו הוא ערד, וללישנא בתרא, ערד שהוא דומה לערוד במדבר, כנען היא שם מלכותו, ושמו הוא סיחון.

דף מ מי שהזמין אורחים שיבואו על ידי עירוב לא יקחו עמם מנות לביתם, אלא א"כ זיכה להם מנותיהם מערב יו"ט. **גמרא** רב סובר שהמפקיד פירות אצל חבירו הם כרגלי השומר, ולשמאל הם כרגלי המפקיד, ולכאורה נחלקו כשיטתם ששנינו בב"ק שאם הכניס שור ברשות בעל החצר חייב בעל החצר בנזקי השור, ולרבי חייב רק אם קיבל עליו שמירה, ורב פסק כחכמים ושמאל פסק כרבי, ויש לדחות שרב יכול לסבור שם כרבי שלענין שמירת השור בסתמא הוא לא קיבל עליו שמירה, אך כאן הוא קיבל שמירה, ושמאל יכול לסבור שם כרבנן ששם הם סוברים שקיבל עליו שמירה שנוח לאדם שבעל החצר ישמור כדי שאם יזיק לשור בעה"ב יפטר, אך כאן אינו רוצה שהפירות יעמדו ברשות השומר, אך יש להוכיח ממה ששנינו שאם עירב פירותיו כמוהו, ואם נאמר שהולכים אחר השומר מה מועיל שעירב, ורב הונא מבאר שמדובר שייחד לו קרן זוית, וכאילו הם נשאר ברשות המפקיד, אך אם השומר משך הם כרגליו, ואין להוכיח ממה ששנינו בסיפא שלא יוליך מנות בידי אורחיו אם לא זיכה להם קודם יו"ט, ואם נאמר שהולכים אחר רגלי השומר מה מועיל שזיכה להם הרי נשאר ברשותו, ויש לומר שכשמזכה להם זה נקרא יחוד קרן זוית, ועוד יש לומר שאם זיכה זה שונה שעיקר כוונתו להוציא משביתתו.

רב חנא בר חנילאי תלה בשר במעבר הדלת ורב הונא אמר לו שאם אתה תלית תוכל לקחת אך אם תלו עבורך אל תיקח, ולכאורה אם הוא תלה לא יקח שהוא תלמידו של רב שאומר שהולכים אחר השומר, ויש לומר שמעבר הדלת הוא כיחוד בקרן זוית, ורב הלל שאל שגם בתלו עבורו הוא יכול לקחת, שהרי שמואל אמר ששור של פטם הוא כרגלי כל אדם, ורבינא הקשה שמועיל גם ע"י אחרים כמו שר' יוחנן פסק כר' דוסא שהולכים אחר רגלי הרועה למרות שלא ניתן לו קודם, ורב אשי הקשה ממה ששנינו שבהמה וכלים הם כרגלי הבעלים, ויש לומר שרב חנא היה אדם גדול שטרוד בשמועותיו, ורב הונא טען לו שאם אתה תלית יש לך בזה סימן ולא הסחת ממנו דעתך ותוכל לקחת, אך אם תלו עבורך היה כאן הסח הדעת ולא תיקח.

משנה לא משקין ושוחטים יונים מדבריות אך ביתיות מותר לשחוט וביתיות נקראות אלו שלנות בעיר ומדבריות הן אלו שלנות באפר. **גמרא** נקטו לשון משקין ושוחטים ללמד דרך אגב שעדיף להשקות קודם שחיטה להקל על הפשטת העור.

לת"ק בברייתא מדבריות הן אלו שיוצאות בפסח ורועות באפר ונכנסות בגשם הראשון, וביתיות הן שיוצאות לרעות חוץ לתחום ולנות בתוך התחום, ולרבי גם היוצאות בפסח הן ביתיות, ומדבריות הן אלו שלא נכנסות כלל לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, ולכאורה רבי עצמו לא אסר מוקצה שהרי ר' שמעון בנו שאל אותו אם ר"ש יתיר פצלי תמרה, ורבי ענה לו שלר"ש אין מוקצה כלל **עמוד ב** מלבד גרוגרות וצימוקים, ויש לומר שמדבריות הן כגרוגרות וצימוקים, או שרבי אמר לדברי ר"ש ואילו הוא סובר שיש מוקצה, או שבברייתא הוא אמר לדברי חכמים והוא עצמו סובר שהכל מותר, אך גם לשיטתם שיש מוקצה הם יודו שהנכנסות בגשם הראשון הן ביתיות, ואמרו לו שהן מדבריות.

ת.ו.ש.ל.ב.ע

אין לומר שר"ה הוא אייר, שהרי כתוב ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן, וכתוב ויהי בשנה השנית בחדש השני נעלה הענן מעל משכן העדות, ואם ניסן הוא שנה שניה וגם אייר הוא שנה שניה א"כ אייר אינו ר"ה, ואין לומר שר"ה הוא סיון, שהרי כתוב בחדש השלישי לצאת בני ישראל ממצרים, ואם סיון הוא ר"ה א"כ צריך להיות כתוב בחדש השלישי בשנה השנית, ואין לומר שר"ה הוא תמוז אב או אדר, שיש לבאר כדברי ר"א שלומדים מהפסוק ויחל לבנות בחדש השני בשני בשנת ארבע למלכותו והיינו שני לחדש שמונים בו למלכותו, ורבינא דוחה שנאמר שני בחדש, ויש לומר ששני בחדש היה צריך להיות כתוב מפורש, ואין לומר שני בשבת, שלא מצאנו בשום מקום יום בשבוע, ועוד שיש להקיש את השני לראשון שכמו שהראשון הוא חודש כך השני הוא חדש. ויש ברייתא כדברי ר' יוחנן, שמונים למלכים מניסן שכתוב ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים, וכתוב ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה', וכתוב ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש, וכתוב אחרי הכותו את סיחון, וכתוב וישמע הכנעני מלך ערד, וכתוב ויראו כל העדה כי גוע אהרן, וכתוב ויהי בחדש הראשון בשנה השנית, וכתוב ויהי בשנה השנית בחדש השני, וכתוב בחדש השלישי לצאת בני ישראל וכתוב ויחל לבנות.

רב חסדא אומר שרק למלכי ישראל מונים מניסן, אך למלכי אומות העולם מונים מתשרי, שכתוב דברי נחמיה בן חכליה ויהי בחדש כסלו שנת עשרים וכתוב ויהי בחדש ניסן שנת עשרים לארתחשסתא, ואם כסלו נקרא שנת עשרים וגם ניסן שאחריו הוא שנת עשרים, א"כ לא מונים להם מניסן, ואין לומר שהפסוק הראשון אינו מונה עשרים לארתחשסתא אלא למנין אחר, עמוד ב שרב פפא אומר שלומדים גזירה שווה שנת עשרים משנת עשרים, וגם המנין הראשון הוא לארתחשסתא, אך יש לדחות שנאמר שהמעשה של כסלו היה אח"כ, ויש לומר שכתוב בברייתא שמה שאמר חנני בכסלו, כמו שכתוב דברי נחמיה בן חכליה ויהי בחדש כסלו שנת עשרים, ואני הייתי בשושן הבירה ויבא חנני אחד מאחי הוא ואנשים מיהודה ואשאלם על היהודים הפליטה אשר נשאר מן השבי ועל ירושלים, ויאמרו לי הנשארים אשר נשאר שם מן השבי במדינה ברעה גדולה ובחרפה וחומת ירושלים מפורצת ושעריה נצתו באש, ונחמיה אמרם למלך בניסן שכתוב ויהי בחדש ניסן שנת עשרים לארתחשסתא המלך יין לפניו, ואשא את היין ואתנה למלך ולא הייתי רע לפניו ויאמר לי המלך מדוע פניך רעים ואתה אינך חולה אין זה כי אם רע לב, ואירא הרבה מאד ואומר למלך, המלך לעולם יחיה מדוע לא ירעו פני אשר העיר בית קברות אבותי חרבה ושעריה אוכלו באש, ויאמר לי המלך על מה זה אתה מבקש ואתפלל אל אלוקי השמים ואומר למלך אם על המלך טוב ואם ייטב עבדך לפניו אשר תשלחני אל יהודה אל עיר קברות אבותי ואבננה, ויאמר לי המלך והשגל יושבת אצלו עד מתי יהיה מהלכך ומתי תשוב, ויטב לפני המלך וישלחני ואתנה לו זמן, ורב יוסף שואל שיש פסוק ביום עשרים וארבעה לחדש בששי בשנת שתים לדריוש, וכתוב בשביעי בעשרים ואחד לחדש ולא כתוב בשביעי בשנת ג', ור' אבהו אומר שכורש היה מלך כשר ומנו לו מניסן, ורב יוסף מקשה שכתוב בפסוק אחר ושציא ביתא דנא עד יום תלתא לירח אדר, די היא שנת שית למלכות דריוש מלכא, וכתוב בברייתא שאותו זמן בשנה הבאה עלה עזרא מבבל עם גלותו, וכתוב ויבא ירושלים בחדש החמישי היא שנת השביעית למלך, ואם מנו לו מניסן א"כ היא שנה שמינית, ועוד שמה הדמיון בין כורש לדריוש, אך נאמר בברייתא שכורש הוא דריוש והוא ארתחשסתא, כורש

שהיה כשר, ארתחשסתא על שם מלכותו, ושמו הוא דריוש, אך קשה שכתוב מנו לו מניסן וגם מתשרי, ור' יצחק מחלק שקודם שהחמיץ מנו לו מניסן ואחר שהחמיץ מנו לו מתשרי, ורב כהנא מוכיח שהוא לא החמיץ

דף ד שכתוב בסוף ימיו ומה חשחן ובני תורין ודכרין ואמריין לעלון לאלה שמיא חנטין מלח חמר ומשך כמאמר כהניא די בירושלים להוא מתיהב להם יום ביום די לא שלו, ואמר ר' יצחק אדרבה משם מוכח שנאמר די להון מהקרבין ניהוחין לאלה שמיא ומצלין לחיי מלכא ובנוהי שהעיקר היה שיתפללו עליו, ואף ששנינו שהאומר מטבע זו לצדקה בשביל שיחיה בני ובשביל שאזכה בה לחיי העוה"ב הוא צדיק גמור, יש לחלק שבישראל הוא צדיק ובעכו"ם אינו צדיק, וללישנא בתרא לומדים שהחמיץ מהפסוק נדבכין די אבן גלל תלתא ונדבך דאע חדת ונפקתא מן בית מלכא תתיב ועשה של עץ, שחשב שאם ימרדו בו היהודים ישרוף את ביהמ"ק, ולכאורה גם בבנין שלמה כתוב שלשה טורי גזית וטור כריתות ארזים, ויש לחלק ששלמה עשה רק למעלה ואצל כורש עשו מלמטה, שלמה שקעו בבנין וסד בסיד ואצל כורש לא שיקעו בבנין ולא סדו בסיד, רב יוסף או ר' יצחק אומרים שלומדים שהחמיץ מהפסוק והשגל יושבת אצלו ורבה בר לימא באר ששגל היא כלבה, אך יש להקשות מהפסוק ועל מרא שמיא אתרוממת ולמאנייה די ביתיה היתיו קדמך ואתה ורברכתך שגלתך ולחנתך חמרא שתיין בהון, ואיך אפשר לומר שכלבה שותה יין בכלל, ואין לומר שמלמדים אותה ושותה כך, שהרי כתוב בתהילים בנות מלכים ביקרותיך נצבה שגל לימנך בכתם אופיר, ואם שגל היא כלבה מה המעלה בזה, ויש לומר שבשכר שישגל מחבבים את התורה כמו שהעכו"ם מחבבים לכלבה לכן זכו לכתם אופיר, ועוד יש לומר שבאמת שגל היא מלכה, אך רבה בר לימא ידע בקבלה ששגל זו היתה כלבה, והוא קרא לה שגל שהיא חביבה עליו כשגל, או שהושיבה במקום המלכה, וללישנא בתרא לומדים שהחמיץ שכתוב עד כסף ככרין מאה ועד חנטין כורין מאה ועד חמר בתים מאה ועד בתין משח מאה ומלח די לא כתב, ובהתחלה היה בלי קצבה ובסוף עם קצבה, אך יש לדחות שבתחילה לא ידעו מדה ובסוף ידעו מידה, ולכן יש ללמוד כמו הביאורים האחרים.

יש להקשות שיש למנות לרגלים מט"ו בניסן, ורב חסדא מבאר שכוונת המשנה שהרגל בניסן הוא ר"ה לרגלים, ונ"מ שהנודר עובר בניסן בכל תאחר כר"ש ששנינו בברייתא שהנודר המקדיש והמעריך עובר בכל תאחר מיד כשעברו ג' רגלים, ור"ש סובר שג' רגלים כסדרם והראשון הוא חג המצות והוא אמר שלפעמים עובר בג' רגלים ולפעמים בד' ולפעמים בה', שאם נדר לפני פסח עובר אחר ג' רגלים ואם נדר לפני שבועות עובר אחר ה' רגלים, ואם נדר לפני החג עובר אחר ד' רגלים.

שנו בברייתא שחייבי דמין ערכין חרמים והקדשות חטאות ואשמות עולות ושלמים צדקות ומעשרות בכור מעשר ופסח עמוד ב לקט שכחה ופיאה, עוברים מיד אחר ג' רגלים ולר"ש עובר אחר ג' רגלים כשהם כסדרם וחג המצות הוא הראשון, ולר"מ עובר אחר רגל אחד, ולר"א בן יעקב עובר אחר ב' רגלים, ולר"א בר"ש עובר אחר חג הסוכות, טעמו של ת"ק שהפרשה מדברת על החגים ומדוע כתוב שוב בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות, ובא ללמד על כל תאחר, ור"ש אומר שלא היה צריך לכתוב חג הסוכות ובא לומר שהוא אחרון, ור"מ סובר שכתוב ובאת שמה והבאתם שמה שמיד עובר בכל תאחר, ושאר התנאים אומרים שבחג אחד יש רק עשה, ור"מ סובר שכיון שהתורה מצוה להביא ואינו מביא ממילא עובר מיד בכל תאחר, ור"א בן יעקב למד מהפסוק אלה

תעשו לה' במועדיכם ומיעוט מועדים שנים, ושאר התנאים לומדים מפסוק זה לדברי ר' יונה שהוקשו כל המועדים ללמד שכל שעירי החטאת שלהם מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו, וטעמו של ר"א בר"ש שהתורה לא היתה צריכה לכתוב את חג הסוכות אלא באה ללמד שהוא גורם, ור"מ ור"א בן יעקב לומדים מהפסוק **בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות** כדברי ר"א בשם ר' הושעיא שיש לעצרת ז' ימי תשלומין כמו חג המצות, אך לא מקישים לחג הסוכות שיש לו ח' ימים כי היום השמיני הוא רגל בפני עצמו, ויש לדחות שהוא רגל בפני עצמו רק לענין פז"ר קש"ב, פיס, זמן, רגל, קרבן שיר, ברכה, אך לענין תשלומין השמיני הוא תשלומין של הראשון, ויש לומר שכשיש לתפוש יותר או פחות תופשים הפחות, והתורה כתבה בפסוק זה את חג הסוכות ללמד

דף ה שכמו שחג המצות טעון לינה כך חג הסוכות, ובפסח עצמו לומדים לינה מהפסוק **ופנית בבוקר והלכת לאוהלך**. **התנאים האחרים** לומדים תשלומין לעצרת כדברי רבה בר שמואל, שהתורה אמרה למנות ימים ולקדש חודש וכן למנות ימים ולקדש עצרת, וכמו שחודש מונים לימים כך עצרת מונין בשבועות, ואין לומר שנמנה בימים, כי עצרת מונים גם לשבועות, שהרי מצוה למנות בימים ובשבועות, ועוד שהוא נקרא חג שבועות ע"ש השבועות.

יש להקשות שפסח לא שייך בג' רגלים כי יש לו זמן קבוע, ויש לומר שמדובר בשלמי פסח, ואף שמנו כבר שלמים אך מנו שלמים שבאים מחמת עצמם וגם שלמים שבאים מחמת פסח, שהיינו אומרים שכיוון שהם מגיעים מחמת פסח, הם יהיו כפסח ויעבור מיד בבל תאחר **עמוד ב** קמ"ל שאינו עובר ברגל ראשון.

בכל הדברים לומדים בל תאחר מהפסוק **כי תדר נדר**, ונדבה לומדים ממה שכתוב בפסוק **אחר אם נדר או נדבה** וגם כאן נדבה היא עם נדר, ומלה' **אלוקין** לומדים חייבי דמין ערכין והקדשות, **לא תאחר לשלמו** ממעט חילופיו, **כי דרש ידרשנו** מרבה חטאת ואשם עולות ושלמים, ה' **אלוקין** מרבה צדקות מעשרות ובכור, **מעמך** מרבה לקט שכחה ופאה, ומוהיה **בך חטא** לומדים שרק באדם יש חטא אך הקרבן אינו נפסל, ומה שמיעטו חילופיו אין לומר חילופי עולה ושלמים שהרי הם קרבים וחילופי חטאת ואשם אינם קרבים שחילופי חטאת מתה, ובא למעט חילופי תודה, כר' חייא שאמר שאם התערבה תודה בתמורתה ואחת מהם מתה אין להן תקנה, שאם היא תמורה אין לחם קרב עם תמורה, ואין להקריב בלי לחם שמא היא תודה שאינה קריבה בלי לחם אך יש לדחות שאם אינה קריבה לא צריך פסוק למעט, אלא יש לומר שממעטים חילופי עולה ושלמים, ומדובר שעברו כבר ב' רגלים והומם וחיללהו על אחר ועבר עליו רגל אחד והחידוש הוא שזה לא נקרא שעברו עליו ג' רגלים כי הוא מגיע מכח הראשון אלא שהולכים אחר החילוף עצמו, אך לר"מ שממילא עובר על רגל אחד א"כ בכזה מקרה לא צריך פסוק לרבות, ורבא מעמיד שנעשה בו מום ברגל וחיללהו ועבר עליו כל הרגל, ולא אומרים שזה נחשב כאילו עבר עליו רגל שלם כיון שהוא במקום הראשון.

לכאורה לומדים שקרבן שאיחרוהו אינו פסול מדברי אחרים שבכור שעברה שנתו אינו פסול כפסולי המוקדשים, שכתוב **ואכלת לפני ה' אלוקין מעשר דגן תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך**, ומקיישים בכור למעשר שכמו שמעשר לא נפסל משנה לחברתה כך בכור לא נפסל משנה לחברתה, ויש לומר שצריך ב' פסוקים שאם היה כתוב בכור היינו אומרים שדוקא בכור לא נפסל כי אינו בא לרצות אך מה שבא לרצות יפסל כשמאחר אותו, קמ"ל שאינו נפסל,

דף ו אך בן עזאי לומד מפסוק אחר, שכתוב **אותו** ללמד שאף שנאמר **לא תאחר לשלמו** לא אומרים שמאחר נדרו הוא בלא ירצה, קמ"ל שרק אותו לא ירצה אך מאחר נדרו כן מרצה, ומבך **חטא** ממעטים שבאשתו אין חטא, שאף שר' יוחנן אמר שאשתו של אדם מתה כשמבקשים ממנו ואין לו שנאמר **אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך**, בכ"ז זה רק בעוון נדר ולא בעוון בל תאחר.

שנו בברייתא שמהפסוק **מוצא שפתיך** לומדים מצות עשה, ומתשמור לומדים לא תעשה, מועשית לומדים שב"ד מוזהרים לכפות, **כאשר נדרת זה נדר**, לה' **אלוקיך** אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים, **נדבה** כשמשמעו, **אשר דברת** זה קדשי בדק הבית, **בפיך** זו צדקה, אך קשה בברייתא הזו ששלעיל למדו מצות עשה **מובאת שמה**, ולא לומדים **מלא תאחר לשלמו**, ושב"ד כופים למדו מהפסוק **יקריב אותו**, ואין לומר שבעל כרחו שהרי כתוב **לרצונו** אלא כופים אותו עד שיאמר רוצה אני, ויש לומר שצריך ב' פסוקים אחד באופן אמר ועדיין לא הפריש ואחד כשהפריש ועדיין לא הביא, שאם היה כתוב פסוק אחד היינו אומרים שעובר רק אם אמר ולא הפריש, ואם הפריש אינו עובר כי קיים דיבורו, שהרי הוא קדוש בכל מקום שהוא, ואם היינו מחדשים שעובר בהפריש ולא הביא היינו אומרים שעבר כי השהה אותו, אך אם עדיין לא הפריש אינו עובר כשרק דיבר, אך קשה לפרש שאמר ולא הפריש, כי הרי למדו מפסוק זה נדבה, וההבדל בין נדר לנדבה שנדר זה שאומר הרי עלי ונדבה היא שאומר הרי זו, ובנדר אם אבד או נגנב חייב באחריות, ובנדבה אבד או נגנב אינו חייב באחריותה, וא"כ נדבה הוא מפרישה מיד בדיבורו, ורבא מבאר שמדובר שאמר הרי עלי עולה על מנת שאיני חייב באחריותה.

רבא אומר שעל צדקה מתחייב מיד בבל תאחר כי הרי ישנם עניים, והחידוש הוא שלמרות שזה כתוב בפרשת קרבנות שעובר עליהם רק בג' רגלים, קמ"ל שרק קרבנות תלויים ברגלים אך בצדקה הוא עובר מיד שהרי מצויים עניים.

רבא אומר שאחר רגל אחד עובר בעשה, ויש להקשות ששנינו בעדויות שר' יהושע ור' פפייס העידו שולד שלמים קרב שלמים, והעיד ר' פפייס שהיתה להם פרה של שלמים שאכלוה בפסח ואת ולדה אכלו שלמים בחג, ואמנם בפסח לא אכלוהו שיתכן שהוא היה אז מחוסר זמן אך היו צריכים לאכלו בשבועות כדי שלא לעבור על עשה של וכתא שמה, **עמוד ב** ורב זביד ביאר בשם רבא שהוא היה חולה בעצרת, ורב אשי ביאר שחג הכוונה עצרת ורבא לא תירץ כך כי בדרך כלל כשמזכירים פסח, לשבועות לא קוראים חג סתם.

רבא אומר שאחר שעברו ג' רגלים עובר בבל תאחר כל יום, אך קשה ששנינו בברייתא שבכור וכל קדשים שעברו עליהם שנה בלי רגלים או רגלים בלי שנה עובר בבל תאחר, ומבאר רב כהנא את הקושיא שאם התנא מחפש לאוים לרבא הוא יכול לכתוב שעובר בבל תאחר כל יום, ורבא סובר שהתנא קובע בו לאו אך לא לאוים רבים, **רגלים בלי שנה** מדובר כשנדר קודם פסח ועוברים ג' רגלים פחות משנה, אך לכאורה לא יתכן שעוברת שנה ללא ג' רגלים, וזה מובן למ"ד שעובר רק כסדרן א"כ עוברת שנה קודם ג' רגלים כסדרן, אך אם מספיק ג' רגלים לא עוברת שנה ללא ג' רגלים, וניתן להעמיד לדעת רבי בשנה מעוברת שרבי סובר לענין בתי ערי חומה שמונים שס"ה ימים כימות החמה, ולחכמים מונים י"ב חדש מיום ליום, ואם התעברה השנה הוא נחלט רק אחר י"ג חדש, וא"כ לרבי ניתן להעמיד שהקדישה אחר פסח ועיברו את השנה שאחריה, ובסוף אדר שני עוברים שס"ה יום ועדיין לא עברו ג' רגלים, ולרבנן ניתן להעמיד כר' שמעיה שעצרת היא לפעמים בה' סיון

ולפעמים בו' סיון ולפעמים בז' סיון, שהרי היא ביום נ' של פסח, וכשהחדשים כסדרם היא בו' ואם ניסן ואייר מלאים היא בה' ואם שניהם חסרים היא בז', ואחרים חולקים על ר' שמעיה והם אומרים שלעולם אין בין עצרת לעצרת ובין ר"ה לר"ה יותר מד' ימים בשבוע, ובשנה מעוברת ה' ימים, ר' זירא מסתפק אם יורש הוא בכל תאחר, שהרי בפסוק נאמר כי **תדר נדר והוא לא נדר**, או שיתחייב מדין **ובאת שמה והבאתם שמה**, ור' חייא למד מהפסוק **מעמך פרט ליורש**, ואמנם לעיל למדנו **מעמך** לרבות לקט שכחה ופאה אך יש לומר שמהמלה **עמך** לומדים לקט שכחה ופאה ומהיתור של מ' לומדים למעט יורש.

ר' זירא **הסתפק** אם אשה עוברת בכל תאחר שהרי אינה חייבת בראיה או שהיא שייכת בשמחה, ואביי אומר שהיא חייבת שהרי היא חייבת בשמחה, ואמנם אביי עצמו אומר שאשה בעלה משמחה, אלא שהוא אמר לדברי ר' זירא שאחזו שהיא חייבת בשמחה.

נחלקו מתי מונים שנה לבכור, לאביי מונים לו ממתי שנולד, ולרב אחא בר יעקב מונים ממתי שנראה להרצאה, ולמעשה אינם חולקים אלא שרב אחא דיבר בתם

דף ז ואביי דיבר בבעל מום, אך לכאורה לא ניתן לאכול את הנולד שמא הוא נפל, אך יש לומר שמדובר שידועים בו שכלו חדשיו.

שנו בברייתא שא' ניסן הוא ר"ה לחדשים ועיבורים ותרומת שקלים, ויש אומרים שגם לשכירות בתים, לחדשים לומדים מהפסוק **החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה** דברו אל כל עדת ישראל **לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית, והיה לכם למשמרת עד יום ארבעה עשר לחדש הזה ושחטו אותו**, וכתוב **שמור את חדש האביב וחדש שיש בו אביב זה ניסן**, ואין לומר שהוא אייר כי אין בו אביב, ואין לומר אדר כי אין בו רוב אביב, אך יש לדחות שלא נאמר בפסוק רוב אביב, ורב חסדא לומד מהפסוק **אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ וחדש שאוספים בו את התבואה הוא תשרי**, והוא נקרא שביעי, ואין לומר שזה מרחשון שהוא שביעי לאייר כי כתוב **אסיף, ואין לומר שהוא אלול שהוא שביעי לאדר כי צריך רוב אסיף, אך יש לדחות שלא כתוב רוב אסיף, ורבינא אומר שלומדים מהפסוק בזכריה **ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חדש הוא חדש שבט**, ורבא בר עולא לומד מהפסוק **ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת**, ורב כהנא לומד מהפסוק **בארבעה לחדש התשיעי בכסלו**, ורב אחא בר יעקב למד מהפסוק **ויקראו סופרי המלך בעת ההיא בחדש השלישי הוא חדש סיון**, ורב אשי לומד מהפסוק **הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר**, או מהפסוק **בחדש הראשון הוא חדש ניסן**, וכולם לא לומדים מהפסוק הזה כי יכול להיות שהכוונה היא ראשון לענין הגזרה, והתנא של המשנה לא מונה את זה כי הוא מדבר על שנים ולא על חדשים.**

יש להקשות שלא מעברים בניסן ששנינו שלא מעברים לפני ר"ה ואם עברוה מעוברת, ומפני הדחק מעברים מיד אחר ר"ה ומעברים רק את אדר, ור"נ בר יצחק מבאר בברייתא שעיבורים הכוונה הפסקת עיבורין, שכתוב בעדויות שמעברים את השנה כל אדר שיש דיעה שרק עד פורים שכיון ששואלים בהלכות הפסח ל' יום קודם א"כ כבר מזלזלים בחמץ ולא ישמעו לשלוחים שהשנה התעברה, אך חכמים סברו שכולם יודעים שהכל תלוי בחשבון ורק עכשיו כיוונו לחשבון הנכון.

ומשנתינו לא מנתה לעיבורים, שהיא מדברת על התחלות ולא על הפסקות,

ר' יאשיה לומד תרומת שקלים מהפסוק **זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה**, שהתורה אומרת לחדש ולהביא את הקרבן מתרומה חדשה, ולומדים גזרה שוה מהפסוק **ראשון הוא לכם לחדשי השנה**, ואין ללמוד מתשרי שכתוב **מראשית השנה ששם השנה היא ללא חדשים ועדיף ללמוד משנה שכתוב בה חדש, ושמואל אמר שקרבנות ציבור מצוה להביאם מא' ניסן מהחדש ואם הביאו מהישן יצא אך חיסר מצוה וכן שנו בברייתא והברייתא מוסיפה שיחיד שהתנדב קרבן ציבור משלו כשר אך בתנאי שמסרה לציבור, והחידוש הוא **עמוד ב** שלא חוששים שלא מסרה לציבור יפה יפה, ומשנתינו לא מנתה את זה שכיון שאם הביא יצא אין להחשיבו.**

שנו בברייתא שהמשכיר בית לחבירו לשנה מונה י"ב חדש מיום ליום, ואם אמר לשנה זו אפילו השכיר בא' אדר מונה עד א' ניסן, ואף הסובר יום א' בשנה נחשב שנה לענין שכירות בית לא אומרים פחות מחודש שלא טורחים לשכור פחות מחודש ולא אומרים שנמנה מתשרי שהדרך לשכור לכל ימות הגשמים, ות"ק של הברייתא והתנא של המשנה לא מונים שכירות בתים כי גם בניסן עדיין מצוי מעט גשם, ובאים לשכור.

משנתינו כר"מ שבא' אלול ר"ה למעשר בהמה, ולרגלים הוא כדעת ר"ש אך קשה שאח"כ ממשכה המשנה שלר"א ור"ש בא' תשרי ר"ה למעשר בהמה, א"כ הרישא והסיפא כר"ש ובאמצע המשנה כר"מ, ורב יוסף מבאר שרבי עצמו שנה את המשנה וברגלים הוא סבר כר"ש ובמעשר בהמה הוא סבר כר"מ, אך לפ"ז יש ה' ראשי שנים, ומבאר רבא שלכו"ע יש ארבעה ולר"מ מונים ד' בלי רגלים, ולר"ש מונים ד' בלי מעשר בהמה, ור"נ בר יצחק מבאר שהמשנה מונה ד' חדשים שבהם כמה ראשי שנים, אך יש להקשות ששנינו בברייתא שבט"ז בניסן ר"ה לעומר ובו' סיון ר"ה לשתי הלחם, ולרבא נמנה ו' ראשי שנים, ולר"נ בר יצחק נמנה ה' חדשים, ורב פפא מבאר שהחשיבו רק ראשי שנים שמתחילים מהלילה ולכן לא מנו עומר ושתי הלחם, אך יש להקשות שרגלים לא חלים מהלילה שהרי מביאים קרבן ביום, ויש לומר שצריך להביא קודם הרגל וחייב מיד בתחילתו, אך קשה מיובל שחל ביום, ויש לומר שזה כדעת ר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה שיובל חל מר"ה, ורב שישא בר רב אידי מבאר שמנו רק דבר שלא תלוי במעשה ולכן לא מנו עומר ושתי הלחם, אך קשה מרגלים שהם תלויים בעשיית התמיד, ויש לומר שבל תאחר חל מעצמו מתחילת היום.